

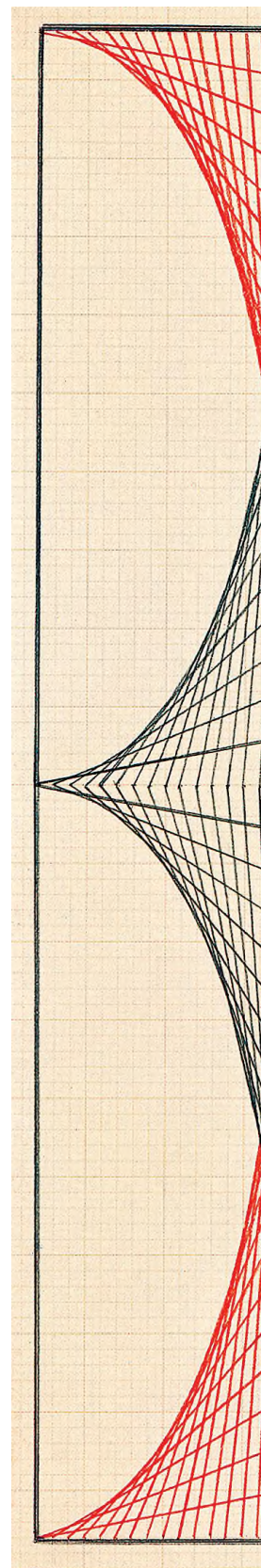
Gyógyító vonalak

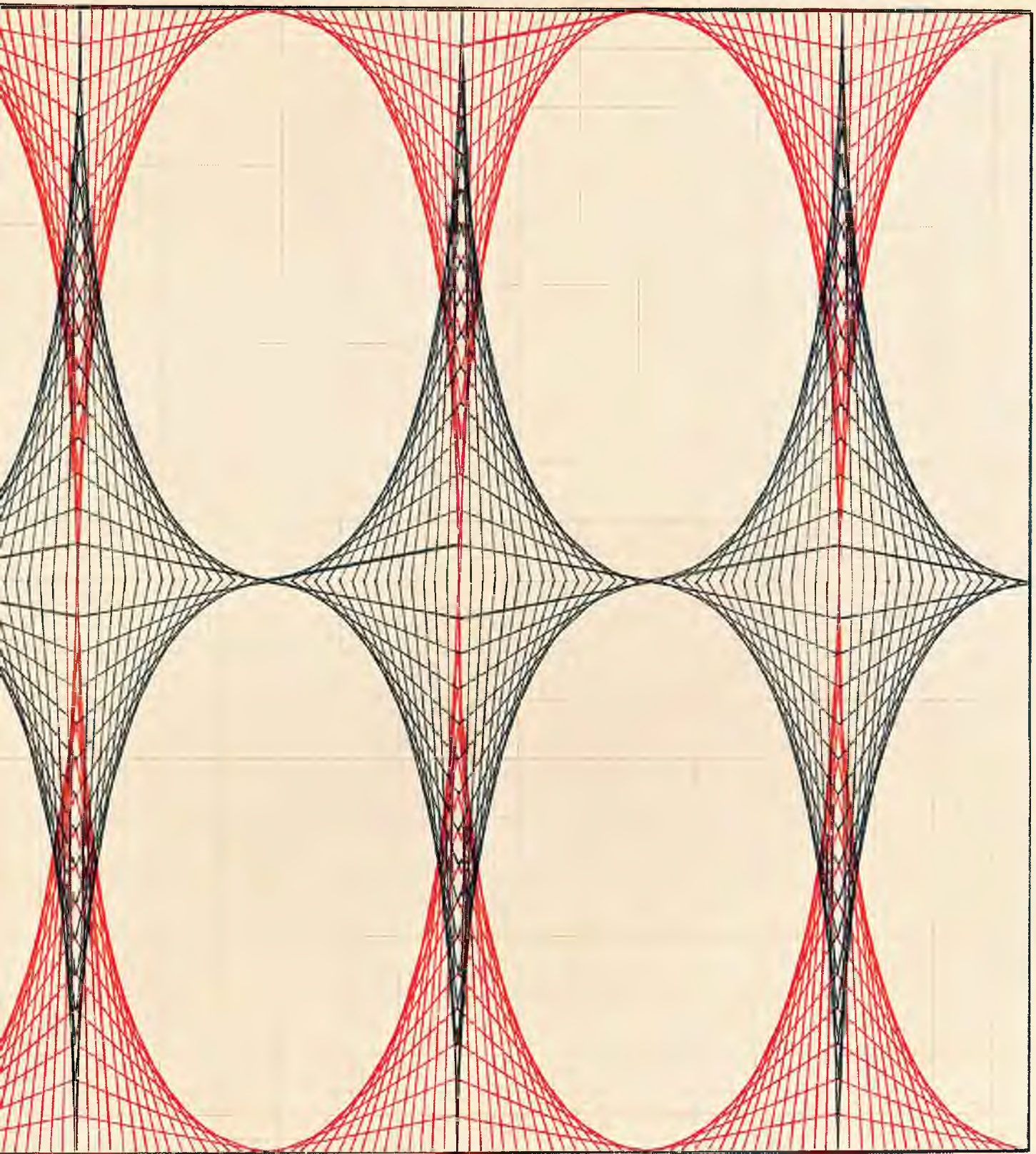
Urbán Nóra

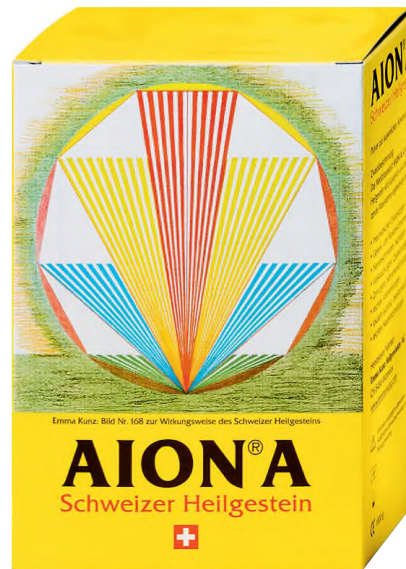
Az utóbbi években az absztrakció eddig háttérbe szoruló vagy teljesen ismeretlen női képviselőinek egyre szélesebb körét ismerhette meg a közönség, így az ő életművükkel is bővült az absztrakt művészeti kánon. Hilma af Klint és Agnes Pelton az elmúlt évtized (újra)felfedezettjei, őket most Emma Kunz követheti a sorban.

Emma Kunz: *untitled 009*,
színes ceruza, papír,
1010 × 1010 mm, Emma Kunz
Stiftung, Svájc
© Emma Kunz Stiftung /
HUNGART © 2021

* Emma Kunz legtöbb munkáját megszámozva, *untitled (cím nélkül)* címen tartjuk számon.

A Kunz által felfedezett gyógyító kőzetből, az úgynevezett AION A-ból ma is gyártott termék, csomagolásán Kunz egyik munkájával

Emma Kunz munkaasztalánál,
Waldstatt, 1958, archív fotó
© Emma Kunz Stiftung

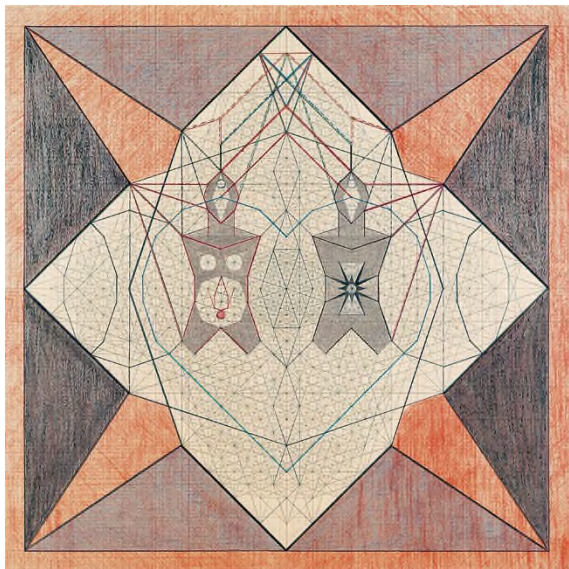
Két évvel ezelőtt a londoni Serpentine Galleriesben rendezték meg a svájci Emma Kunz munkásságát ez idáig legkomplexebben bemutató kiállítást.¹ Az 1892-ben született, outsider művész gyógyító munkája során aprólékosan kidolgozott geometrikus, mandalaszerű rajzokat készített. Az ezekből több mint negyvenet bemutató londoni kiállítás látogatóinak egészen misztikus élményben lehetett részük a workshopokkal, szeánszokkal egybekötött tárlat során. A galéria templomszerű, boltzott terében eleve adott volt valamilyen spirituális atmoszféra, amit a Serpentine kurátorai még fokoztak is: egy ciprusi képzőművész, Christodoulos Panayiotou robosztus kötőmbei padként szolgáltak a látogatók számára. A dolog külön érdekessége, hogy a padok a Kunz által felfedezett gyógyító kőzetből, az úgynevezett AION A-ból készültek,² de a tárlatot meditációval, jógával egybekötött gyógyító szeánsz is

kísérte. A kurátorok ezzel a többszenzoros, vagyis az esztétikai élménybe a látogató egyszerre több érzékszervét bekapcsoló megközelítéssel sikeresen ragadták meg Emma Kunz egyedi szemléletmódjának lényegét.

Mind ezek rövid taglalása azért volt fontos, mert talán így alakulhat ki a legpontosabb benyomásunk az Emma Kunz-jelenségről.

Emma Kunz Svájc német nyelvű részén nevelkedett, szülei takácsok (kéziszövők) voltak,³ melynek hatása Kunz rajzain, színes, geometrikus mintáin egyértelműen látszik. Médiumi, telepatikus képességeit hamar felismerve tizennyolc éves korában gyógyítással kezdett foglalkozni, a növények és ásványok helyreállító energiáit kutatta. Habár formális művészeti képzésben sosem részesült, gyerekkorától kezdve sokat rajzolt. Nagyobb méretű, papírra készült absztrakt geometrikus rajzait azonban csak negyvenéves kora után, gyógyító tény-

kedése részeként készítette, összesen több mint négyszázat. Jellemző, hogy esetében az alkotófolyamat maga sokkal hangsúlyosabb, mint az elkészült rajzok utóélete. Ez nem véletlen, mert Kunz felfogása szerint a rajzok elkészítésének rítusszerűsége volt a lényeg, melynek során ő csak mint a magasabb rendű természeti erők leképezője jelent meg. A rajzok hosszú, akár több mint huszonnégy órás egybefüggő alkotófolyamat során, egy inga segítségével készültek, négyzetrácsos papírokra, grafit, vonalzó és színes ceruzák segítségével, úgy, hogy Emma az inga kilengései alapján a papírra pontokat rögzített, majd ezeket összekötötte. Az így született geometrikus alakzatokon minden szín, forma és vonal különös jelentőséggel bírt: Emma Kunz úgy vélte, rajzain keresztül mélyebben megértheti az anyagin túli világot és a természet működését. Elmondása szerint a rajzok készítése során a környezetünkben jelen lévő, ám érzék-

Emma Kunz: *untitled 086*, színes ceruza, olajkréta, papír, 900 × 900 mm, Emma Kunz Stiftung, Svájc
© Emma Kunz Stiftung / HUNGART © 2021

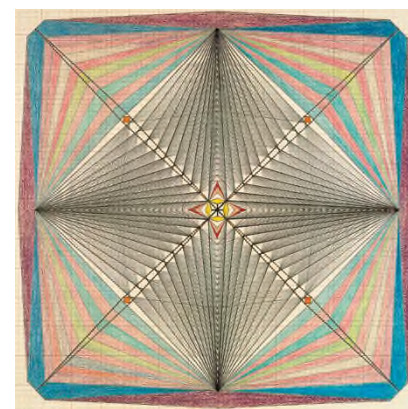
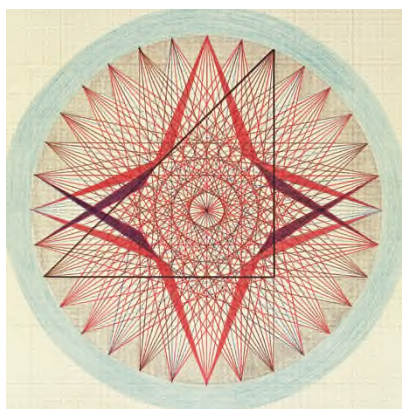
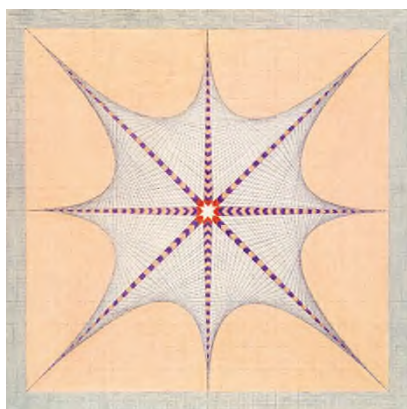
Habár Emma Kunz a rajzokat se dátummal, se címmel nem látta el, és az értelmezésüket is dinamikuskak, folyamatosan változónak tekintette, néhány kép mellé azért társult rövid történet. Annyi tudható, hogy radiesztezián alapuló rajztechnikája segítségével, úgy vélte, választ kaphat többek között az őt aktuálisan foglalkoztató politikai, magánéleti, filozófiai kérdésekre.

szerveinkkel nem megtapasztalható energiamezőket képezte le, vagyis a láthatatlant tette láthatóvá.

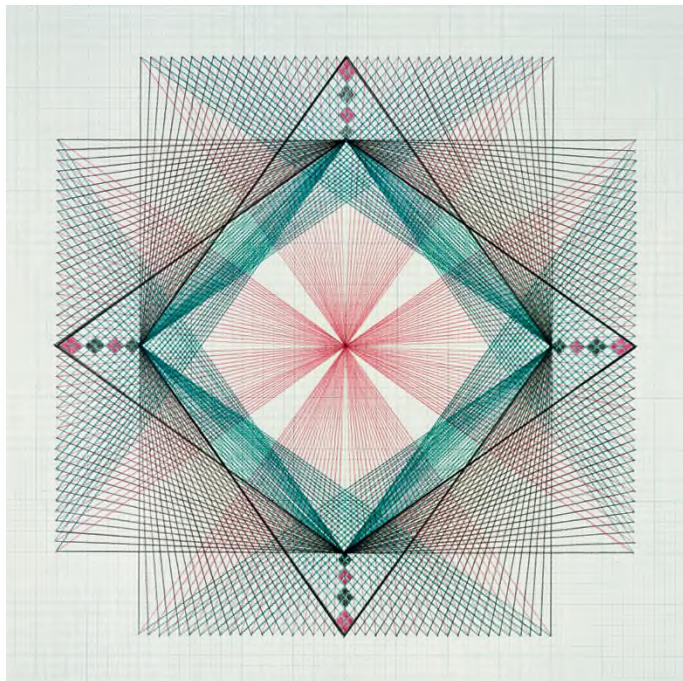
Szemléletének alapja a radiesztezia tana volt: e szerint a Föld energiahullámokat, rezgéseket bocsát ki magából, melyeket fizikai eszközeinkkel frekvenciában mérhetünk. Emma Kunz ezeket a minden élőlényre, így az emberre is ható rezgéseket vélte érzékelni, ezek nyertek általa vizuális formát.

Munkásságát megismerve Hilma af Klint és Georgiana Houghton neve juthat eszünkbe, akik alkotásaikban szintén a szellemi, spirituális dimenzió erőteljes jelenlétét rögzítették. 2018-ban közös kiállítást is rendeztek róluk Münchenben *World Receivers (Világvevők)* címmel, mely hármójuk térben és időben egymástól független, gondolatvilágában mégis nagyon hasonló életművét dolgozta fel.

Emma Kunz éppen akkor alkotta rajzait Európában, amikor Amerikában megalakult a Transcendental Painting Group,⁴ amelynek programja szintén a transzcendens világ leképezése volt, és nem az egyébként is látható, objektív formák megragadása. A társaságból leginkább Agnes Pelton neve ismert, akinek fénylő, vibráló sivatagi tájai a transzcendentális erők megfoghatatlanságát sejtetik, míg Kunz képei meg-

Emma Kunz rajzairól elsőre a spirográf ugorhat be, egy kis szerkezet gyerekkorunkból, amivel nagyon pontos, szimmetrikus alakzatokat rajzolhattunk, majd pedig minél színesebbé varázsolhattuk őket. Nem véletlen, hogy a spirográf divatossá válása mindig egybeesik a geometrikus absztrakció népszerűségével. Balról jobbra: *untitled 011*, színes ceruza, papír, 900 × 900 mm; *untitled 025*, színes ceruza, olajkréta, papír, 700 × 750 mm; *untitled 014*, színes ceruza, olajkréta, papír, 710 × 710 mm; Emma Kunz Stiftung, Svájc

Emma Kunz: *untitled 115*, színes ceruza, papír,
700 × 700 mm, Emma Kunz Stiftung, Svájc
© Emma Kunz Stiftung / HUNGART © 2021

Emma Kunz: *untitled 127*, színes ceruza, olajkréta, papír,
1200 × 1050 mm, Emma Kunz Stiftung, Svájc
© Emma Kunz Stiftung / HUNGART © 2021

kísérlik *érzékeltetővé* tenni az érzékeken túlit.

Egy-egy életmű feltárása sosem könnyű feladat – sajnos különösen igaz ez a női alkotókra. Hogyha pedig valaki olyannyira kivonja műveit a művészetként értelmezés lehetősége alól, mint ahogy azt Emma Kunz tette, nem csoda, ha munkássága sokáig elkerüli a művészettörténészek figyelmét. Kunz munkáit hosszú ideig kizárólag spirituális kontextusban értelmezték, nem

pedig az absztrakt művészet különös szigeteként, hiszen ő sem tekintett magára művészként, elsősorban médiumként, gyógyítóként, a természet rejtett erőinek kutatójaként hivatkozott magára. Valóban áthatja életművét a huszadik század első felében virágzó spiritiszta mozgalmak intenzív jelenléte, egy komplex, holisztikus világkép jogsultságába vetett hit. Egyébként is azt jövendölte, hogy mindaz, amire jutott, az ő korában rejtve marad, és csak

a 21. század embere mutat majd fogékonyságot rá. Ez azonban csak részben vált valóra, mert képei már a 70-es években is szerepeltek tárlatokon, sőt önálló kiállítást is rendeztek belőlük. A művészete iránti érdeklődés a 90-es években újjáéledt, számos tárlaton szerepeltek rajzai.⁵ Legutóbb idén márciusban a svájci Aargauer Kunsthausban már kortárs képzőművészeti alkotások kontextusában értelmezték műveit.⁶

[1] Emma Kunz – *Visionary Drawings (Emma Kunz – Látnoki rajzok)*, Serpentine Galleries, London, 2019. március 23. – május 19. [2] A gyógyító hatású közetet Emma Kunz lakóhelyétől nem messze, Würenlosban fedezte fel 1942-ben, és AION A-nak nevezte el. Jótékony hatásait felismerve olyan értékes anyagnak találta, hogy felhagyott egyéb gyógyhatású készítmények utáni kutatásával és előállításával, és kizárólag az AION A-ra koncentrált. A közetből por állagú gyógyhatású szert állított elő. A készítmény olyannyira kedvelté vált, hogy a mai napig fellelhető a svájci gyógyszerárakban és drogériákban, csomagolását pedig természetesen egy Kunz-rajz díszíti. A helyi Béres Cseppet számtalan háztartásban használják. Maga Hans Ulrich Obrist, a geometrikus absztrakt művészet svájci sztárkurátora is az AION A-n keresztül találkozott először Emma Kunz nevével, és annyira lenyűgözte a művész, mint gyógyító gondolata, hogy később róla rendezte élete első kiállítását. [3] Agnieszka Brzeźnańska: Emma Kunz: The Researcher Who Refused to Become a Guru. In: *Frieze.com*, 2019. március 22., www.frieze.com/article/emma-kunz-researcher-who-refused-become-guru [4] A Transcendental Painting Group (Transzcendentális Festőcsoport) egy modernista művészcsoporthoz tartozó, melyet 1938-ban Új-Mexikóban alapított kilenc festő, köztük Agnes Pelton. Ragaszkodtak a transzcendentális szóhoz, mert kifejezte azt a törekvésüket, hogy a festészetet felszabadítsák a fizikai világ korlátai alól a tér, szín, fény és díjaz új koncepcióin keresztül, képzeletbeli szellemi birodalmakba vezetve a nézőt. Sajnos a fenyegető háborús légkör 1941-re véget vetett a csoport működésének, és a TPG három év után feloszlott. Lásd még: Harold Porcher: *An Introduction to the Transcendental Painting Group*, 2020. június 12., www.swanngalleries.com/news/modern-post-war-art/2020/06/an-introduction-to-the-transcendental-painting-group/ [5] Állandó kiállítása az Emma Kunz Zentrumban látogatható, a svájci Würenlosban. [6] *Emma Kunz Cosmos – A Visionary in Dialogue with Contemporary Art (Emma Kunz-kosmosz – Látnok párbeszédében a kortárs művészettel)*, Aargauer Kunsthaus, Aarau, 2021. március 2. – május 24.

A kultúra nyitva van!

Zene, könyvek, képzőművészet, színház.
Interjúk, műbírálatok, ajánlók.

Bízva magát a Magyar Narancsra!

Vásárolja a hetilapot,
vagy fizessen rá elő – már
digitális formában is!

MAGYAR NARANCS

magyarnarancs.hu

„Úgy látszik, hogy mintegy negyven éven át – miközben egyre finomodott, egyre önreflexívebbé vált értelmezési mezője – a roma képzőművészet a korszak művészettörténeti változásaihoz képest meglehetősen stabil állapotot mutat. Vagyis miközben lezajlott egy politikai rendszerváltozás, a kortárs roma festők/szobrászok továbbra is egyértelműen közösségük képviselői maradtak.”

A MúzeumCafé 83. számát keresse
a nagyobb újságárusoknál és a múzeumshopokban!

múzeumcafé
83

birtokviszony
kolonializmuskritika